

BIBLIOTECA "ASTRA"
SIBIU

CUPRINSUL:

	Pag.
Învățătorimea și prefacerile sociale, <i>Al. David</i>	1
Școala ca factor de progres cultural la sate, <i>N. Prodescu</i>	4
»Binecuvântate examenele« . . . . ., <i>R. D.</i>	5
Doină (armonizare) * *	7
Situația inv. primar din jud. Hunedoara: Efectivul școlari- lor, Frecuența școlară în 1929-30, Cum au funcționat școalele în cursul anului? Bugetele. Pădurile școalelor. Câmpul de experiență. Avera internă a școalelor. Higiena școalelor, * *	8
Cetatea Dacidava (versuri), <i>I. Sântimbreanu</i>	16
Comemorarea lui Haret, <i>I. Baciu</i>	18
Despre muzică și cânt, * * *	21
Recenzii: M. Nicolescu: »Spiru Haret pedagog națio- nal, <i>V. Mărgineanu</i>	23
Buna îndrumare a activității extrașcolare a inv., <i>Redacția</i>	29
Cronica mărunță: Un sistem de învățământ integral. — Declarațiile d-lui P. Andreiv, subsecretar de stat. Raporturi culturale româno-germane. Din activitatea asociației. Oficiale. Dela administrație, etc.	

Convocare.

În baza hotărârii Comitetului Subsecției Asociațiunii Invățătorilor din plasa Deva, adus în ședința sa ținută la 4 Februarie 1933, Onor. membrii ai Subsecției Asociațiunii Invățătorilor din plasa Deva sunt invitați a lua parte la ADUNAREA GENERALĂ ce se va ținea *Sâmbătă în 25 Februarie 1933, ora 11 a. m.* la școala primară de stat din Simeria, cu următorul program:

1. Participarea la Te-Deum în biserica ort. rom. din Simeria la ora 10 a. m.

2. Deschiderea Adunării generale și darea de seamă despre activitatea desfășurată.

3. Raportul cassarului

4. Eventuale propuneri.

N. B. Propunerile sunt a se înainta secretariatului la Vulceș of. p. Branișca în termen de 3 zile înainte de ținerea Adunării.

Plecarea pentru Dni colegi, cari gravitează la Deva se va face spre Simeria din piața Devei cu Autobuzele la ora 9 a. m. la înapoeré în spre Deva cu trenul.

Vulceș, la 6 Februarie 1933.

Președinte:

Ioan Comșa, înv.

Secretar:

Ioan Brătulescu, înv.

DELA ADMINISTRAȚIE

Priu concursul și bunăvoința dlui s-revizor șc. Macarie s'au vărsat la adm. revistei câte 50 lei de persoană, ca l-a rată a abonamentului la revistă, adevă pe timpul dela 1 Sept 1932 până la 1 Febr. 1933 după cum urmează: (Această publicare servește drept chitanță pentru fiecare coleg.)

Din circ. de plată I, Simeria, am primit în total 1250 (Unamiedouă sute cincizeci) lei dela colegii: G. Tascău, E. Voicu, A. Bociat, E. Tetilian, P. Popovici, Gh. Roșu, I. Jula, A. Lazar, C. Popescu, M. Cismașiu, V. Tătuțescu, V. Dijmărescu, I. Mariș, A. Adam, S. Nedel, C. Preda, A. Grădinar, S. Irdean, V. Rusu, A. Budoiu, A. Baslău, I. Demea, E. Ghișoiu, Șt. Băldea, M. Boboc.

Din circ. V., total 1900 (Unamienouă sute) lei dela colegii: N. Botean, L. Truca, G. Totorcea, E. Florea, S. Basarab, L. Popescu, A. Todea, M. Todea D. Sturza, G. Oprea, M. Stroica, P. Dănescu, P. Doroga, A. Barbu, I. Trifoi, S. Ursu, Gh. Anghelescu, I. Mischie, Sp. Popescu, V. Iosif, I. Giurgiu, M. Ionescu, I. Zlotan, I. Popovici, O. Pușcașiu, E. Măgurean, G. Roman, I. Buta, I. Velaica, Șt. Șlarcu, N. Mateescu, I. Florea, El. Pârvan, N. PISOI, I. Dumitru, Simion Cîmbian, S. Dămian

Din circ. VI. Hașeg, total 3300 (Treimii treisute) lei dela colegii: Gh. Părdău, S. Chirilă, I. Moldovan, I. Albu, H. Bedea, A. Fazacaș, T. Mihai, C. Ghișescu, E. Tomuș, I. Borcescu, V. Șterdian, M. Berinde, Gh. Berzunțeanu, M. Petean, A. Beg, A. Buzdugan, A. Hotărescu, C. Enescu, I. Radu, M. Vasilescu, S. Albu, Gh. Blendea, V. Both, V. Pătrășcoiu, I. Burlea, Gr. Popescu, (100 lei pe un an) Ioan Boantă, S. Șipoș, C. Spiridon, Pr. Opincariu, T. Medrea, I. Pantea, V. Conda, Gh. Vodislav, N. Toderas, Șt. Farcă, Șt. Vâlcea, E. Cioroianu, A. Socaciu, I. Longhin, D. Dobrescu, D. Popescu, S. Graița, H. Nicula, I. Dincă, R. Mihaj, G. Sârbu, M. Rednic, I. Tătuțescu, R. Părăian, N. Dina, C. Berca, G. Drăghici, Cezar Ivașcu, J. Florescu, J. Căndea, I. Curcă, I. Muntean, I. Căndea, V. Tănăsescu, E. Dan, D. Bodan, I. Văcanu, M. Marin, I. Ravu, G. Bota.

(Va urma.)

PLAIVRI HUNEDOARENE

REVISTA ASOCIAȚIEI CORP. DIDACTIC
 PRIMAR DIN JUĐ. HUNEDOARA.
 ORGAN DE CULTURĂ PROFESIONALĂ ȘI GENERALĂ.

INVĂȚĂTOR'MEA ȘI PREFACERILE SOCIALE

Capitalismul din lumea întreagă și-a trăit, în timpul războiului mondial și a epocii ce a urmat îndată după războiu, clipele de maximă înflorire. Țările și-au pierdut capitale încoronate, bucăți din teritoriul lor; popoarele au dat tribut de sânge și de vieți nenumărate, familiile și-au pierdut membri, iar indivizii au lăsat părți din corpul lor pe câmpii de luptă și sub glijă reci, agoniseliile mulțimilor camfor s'au făcut, iar visteriile țărilor s'au golit până la secătuială. Toată lumea a pierdut numai capitalismul a câștigat... Și cum să nu fi câștigat acest capitalism internațional când el, una este în toată lumea și un singur scop urmărește: câștigul și pe acesta îl urmărește cu orice mijloace și între orice împrejurări. S'a publicat în presa noastră și în cea străină că în Anglia patriotismului luminat, unde în timpul războiului s'au găsit coloneli, generali și ofițeri de stat major, cari în timpul luptelor cu submarinele germane, au acceptat rolul de soldați simpli, luptând pe pacheboturile cele mai mizerabile și mai murdare din marina

engleză, ca să poată aduce cât mai mari servicii țării lor, în această țară cu astfel de patrioți s'au găsit însă și capitaliști englezi, cari pentru a nu pierde un mare câștig, la care erau angajați, au uneltit în așa fel, încât o întreagă grupă de vase engleze să fie scufundate la fundul mării, prin surprindere și prin trădare.

Exploatarea capitalismului, numită de sociologii de azi exploatarea *verticală* a masselor, spre deosebire de cea *orizontală*, făcută cu ajutorul latifundiilor și a mării proprietați, nu se deosebește prin nimic de exploatarea nemiloasă ale trecutului și nu=și alege nici mijloacele, nici nu ține seamă de nici un fel de împrejurare.

Dar cu cât această exploatare este mai mare și mai nemiloasă cu atât fierberea și clocotul din sânul popoarelor este mai mare. Societatea omenească este zguduită din temelii de frământările omenești de pe întreg globul pământesc. Incercații bărbați de stat ai tuturor țărilor și=au pus la contribuție și își pun toată înțelepciunea și întreagă energia, ca prin măsuri înțelepte să prevină marile zguduirii împreunate cu prefacerile forțate, cari dacă izbucnesc, să știe că trec peste oameni și așezăminte ca torențele de primăvară peste ostroave și împrejurimi. Socialogi luminați, umaniști cu inimă ferbinte și apostoli creștini cu dragoste de aproapele vestesc în zădar, și cu glasuri care răsună în pustie, evanghelia dreptății, *că om nu trebuie să exploateze pe om*. Omul să exploateze numai forțele naturii...

Capitalismul însă, nu vrea să știe nimic, nu vrea să lase nimic, nu consimte la cedarea nici unui singur pas. Se apără cu toate forțele. În această sălbătăcie și furie a apărării se mușcă însă și pe sine însuș. Sbaterea turbată a capitalismului din întreagă lumea, spre a nu pierde nimic din privilegiile sale extraordinare, dă impresia pe care o ai văzând acei câini bolnavi cari se întorc furioși după coada lor proprie, sau a motanului, care jucându=se cu ghemul de ață, dacă i=s'a înfășurat firul după vreun picior, atât se sbate încât își înfășură întreg firul de ață pe trup și pe după gât, încurcându=se tot mai tare.

Cine mai poate tăgădui azi, că avem cea mai acută criză a capitalismului, criză ce s'a născut din propriile păcate. Crizele mari aduc întotdeauna mării prefaceri sociale.

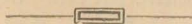
Și în țara noastră am asistat și asistăm la atâtea prefaceri sociale. S'a împărțit pământul dându-se țăranilor. Stăm acum în fața altor mari prefaceri sociale în legătură cu șomajul și cu lichidarea datoriilor. Până acum s'au resimțit convulsiunile acestor mișcări sociale de mare importanță. Le-am simțit noi dăscălimea împreună cu alți funcționari, neprimind salarii pe o jumătate de an. Statul părea că își uitase definitiv de noi, iar societatea omenească pe care o servim nu a voit nici ea să observe și să ne sară în ajutor.

Dar lucrurile de care pomeneam nu s'au clarificat cu nimic, în nici o țară interesată în cauză. Marile interese sociale se ciocnesc mai departe ca valurile înfuriate ale mării neslăbite de furtună! Hotărît, stăm în fața unor și mai mari prefaceri sociale decât cele prin care am trecut până acum! Pe noi, învățătorii, mai cu seamă, ne așteaptă vremuri grele, sumbre! Aceste vremi însă, trebuie să ne găsească bine pregătiți cel puțin sufletește. Nu pregătiți în sensul ca noi eventual să schimbăm cursul evenimentelor, ar fi o copilărie să ne și gândim la așa ceva. Prefacerile sociale, când vin, nu pot fi oprite de nici o putere din lume. Slabi la minte ar fi chiar și acei bărbați de stat, care ar crede că le pot opri cursul! Înțeleg ca noi să fim astfel pregătiți încât prin cinstea și prestigiul nostru să putem călăuzi pașii poporului în toate împrejurările, în care el ar ajunge. Viața popoarelor nu poate fi oprită în loc, ea se revarsă singură peste zăgazarile puse, oricât de puternice ar fi acelea, de acea existența unor întregi categorii de pături producătoare nu trebuie legată de anumite instituții sau tradiții ruginite. Incercarea de a le ținea refulate, sugrumate, dă naștere la epoci vulcanice ca cele din zilele noastre. Noi trebuie să înțelegem ritmul vremii, noi trebuie să știm că istoria, din când în când, face acte de dreptate și apoi merge mai departe. Azi este, din nou, actuală lozinca unui fost cancelar german, care spunea, vai de cel ce nu înțelege porunca vremii. Învățătorimea înțelege porunca vremii și i-se acomodează nu în sensul ca să și asigure sieși cineștie ce avantajii materiale sau situații privilegiate, de aceste nu vor ajunge ei nicicând până ce vor munci numai altruist și desinteresat. Lor le-ar părea bine

dacă prin solidaritate și prin conștiința valorii și a puterii lor s'ar putea menține în situația ca să=și poată face datoriile întotdeauna. Și între datoriile aceste cea mai sfântă și mai mare pentru ei este cea națională, cea patriotică.

În privința aceasta noi trebuie să stăm neclintiți la veghe neadormită, înfruntând orice uragane ar veni și ase= mănându=ne cu piloții cari în decursul zborurilor nu pără= sesc cârma din mână, sau acelei santinele romane descrise de romancierul *Bulwer Liton*, în *Sfârșitul cetății Pompei*, care în timp ce toată suflarea acelei cetății fugea nebună să scape de prăpădul ce cădea din toate părțile, din văzduh, singură această santinelă sta nemișcată la poarta cetății ca un semn al măririi împărăției romane; — să nu dăm nici un pas înapoi!

A. David.

ȘCOALA — CA FACTOR DE PROGRES CULTURAL LA SATE

Școala primară numai atunci ar da roadele așteptate dacă ar isbuti să=și prelungească influența ei intelectuală și morală — dincolo cu mult de zidurile ei, — în viața întregului sat.

Legii deprinderii și antrenării e supusă atât munca intelectuală, cât și cea fizică. Când o activitate este pără= sită, cum se întâmplă la copiii cari, după terminarea școalei primare, nu mai urmează altă școală, toată efectele ei bune în cece privește creiarea de deprinderi și antrenament dispare încetul cu încetul, de tot.

Constatarea aceasta este cea mai tristă, care, depă= șește tragicul analfabetismului propriu zis.

Deci, trebuie alese drumurile cele mai bune, metodele cele mai eficace, pentru ca influența culturii școlare să constituie un bun sufletesc permanent. E lucru știut că cea mai fecundă muncă intelectuală, e aceia, care se face cu intensă plăcere, cu viu și cuceritor interes. Faptul că școlarii n'au învățat cu plăcere și interes în școală, ba din potrivă sub stimulenta bătaii, constituie pricina capitală, a

recăderii în analfabetism, a celor mai mulți din școlarii noștri.

Școlii, care ar fi trebuit să fie pentru ei un rai din care să plece cu adânc regret, îi întorc spatele. După părăsirea școlii, încă multă vreme, învățătorii le apar ca dușmani.

Și pentruca școala să nu fie așa de antipatică, se simte necesitatea unei primeniri a atmosferei afective, în toate activitățile ei.

Spre a găsi mai bine căile, în direcția aceasta, trebuie să pornim dela unealta cea mai de seamă a culturii și aceasta este, și rămâne, cartea.

Școlarii trebuie să părăsească școala cu o iubire neîntrecută de carte. Cartea să le fie tovarășul scump, și cel mai bun refugiu în contra plictiselii, contra necazurilor și întristărilor vieții.

Școala trebuie să pună în mână copiilor cărți frumoase, care să trezească în școlari, o plăcere permanentă de a citi.

Fiecare clasă să aibă biblioteca ei cu cărți de literatură pentru copii. Citind cărți de lectură multe și frumoase și variate ca fond de imagini și acțiunii, lectura sa deveni pentru copii, un divertisment fără pereche și va împlânta în sufletul copiilor o plăcere permanentă de a citi.

N. Prodescu.

BINECUVÂNTATE EXAMENELE...

Librarii și editorii din țară spun: Binecuvântate examenele, că mai trec cărțile! Iată deci, că pe lângă bucuria colegilor că, înfine, după o adevărată odisee a întârzierii examenelor mult dorite, ele s'au ținut totuși, — se mai adaugă și satisfacțiunea comercială a librarilor, cari mai vând și ei câte o carte, pe care înainte vreme o socoteau definitiv condamnată să rămână în raft pentru vecie.

Editurile, căzute în amorțeala unei ierni de lăncezeală, se văd și ele surprinse de un curent cald și prielnic meseriei lor. Și iată eum, cu examenele cerute de învățători se servește în acelaș timp și politica culturii. Mă gândesc ce ar fi dacă Ministerul Instrucțiunii ar face o glumă, publicând că pentru

examenele din anul viitor se vor chestiona învățătorii din o serie întreagă de cărți. Imi închipui că editorii s'ar arunca, pe capete, să le editeze, și ar fi o supralicităție puțin obișnuită încă.

Un fapt cert este până acum, și e cât se poate de dureros. Nu se cetește. Și nu se cetește fiindcă cei ce ar ceta nu au mijloace să-și procure cărți de ceta, iar cei ce ar avea mijloace, nu simt nici o nevoie să cetească. Și astfel, spre nenorocirea noastră, **moare cartea bună**, moare și dispare încetul cu încetul. Cartea bună s'a refugiat azi pe la diferite institute, cari o tipăresc și ele cu destul de mari sacrificii, o mai tipăresc anumiți oameni de bine și de cultură, cu foarte mari sacrificii personale, dar cu timpul se descurajează și aceștia, fiindcă astfel tipărită cartea, de câte o persoană, fie ea oricât de însemnată, dacă nu are la îndemână aparatul, pe care-l au editurile, nu poate fi răspândită așa cum trebuie, decât doar dacă s'ar distribui gratuit.

Este un păcat că sunt și între dascăli atâția și atâția cari nu prea cetesc și cari nu ajută răspândirea cărților bune. Știm că bugetul lor personal nu le permite cumpărări de cărți, mai ales acum, când sunt atât de scumpe, dar, oricât de săracă ar fi o școală, oricât de redus bugetul ei, dascălul cu dragoste mare pentru carte, dascălul cu inimă și cu suflet pentru cultura românească, face ce face, face minuni și tot înjghebează o mică bibliotecuță pe lângă școlicica lui. Ce mângăere mai mare poate avea el în nopți lungi de iarnă decât să se adăpostească lângă această bibliotecă? Ce preteni mai sinceri poate avea învățătorul pe sate, unde de multeori nu este înțeles, decât de cărțile pe cari le-a adunat cu atâta trudă și osârdie?

Dealtfel, dacă dela învățător nu va precede o dragoste caldă și constantă pentru evanghelia scrisului, dela cine să învețe și să deprindă iubire pentru carte, țaranul și mlădițele lui, copiii, viitoarele generații ale neamului nostru, dela care așteptăm renașterea pe toate tărâmurile?

Deaceia, când scriitorii apelează la ministrul instrucțiunii, editorii iarăși la oficialitate și oficialitatea se pfoconește trusturilor de hârtie și mai știu eu căror altor trusturi — ca să se milostivească să nu omoare de tot slova bună românească, — noi apelăm la colegii nostri, singurii în stare să facă jertfe

mari, jertfa frumoasă a spriginirii cărților bune, ca să nu le piară urma și 'n acelaș timp le cerem să pornească și goana necruțătoare împotriva cărții rele, gata să infecteze, azi, cu miazma ei nenorocită, întreg rostul tiparului și al bibliografiei
 R. D.

Doină.

Melodie populară

Andantino Arm. pe voci egale: x^x

Rujiță de pe răzătoare (u) Numă-lășă-tă-mă
 să-mor... (u) A-uzi-va-lea-cum-ră-su-nă
 Eu-er-năi-dea-nod-ic-be-nă...-măi A-uzi-cum-ră
 su-nă-va-lea și-mă-n-du-tă-mi-me-ca-lea... (măi)

CUVINTE ÎNTELEPTE

O, totuși, cât e de bine să fii nesfârșit și însetat de bun. Totuși lucrul acesta este singura mângâiere, singura oprire în prăbușirea veșnică.

GHEORGHE MILLE

SITUAȚIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR DIN JUDEȚUL HUNEDOARA

Lăsăm să urmeze datele culese și comentarele ce am crezut de cuviință să facem asupra lor.

Numărul total al școlilor de stat: 376 (11 urb. 365 rur.) cele urbane se împart în 3 de băieți, 3 de fete și restul mixte. Numărul total general al claselor: 1998.

Efectivul școlărilor, pe cele 4 clase primare în școlile statului era următorul:

C a s a	Obligați		Înscriși		Morți		Rămăși pe dinafară în deeursul anului		Au cercetat regulat		Promovați		Repetenți	
	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.
I.	5720	5492	5291	4568	6	2	960	883	4325	3683	3158	2658	1167	1025
II.	3931	3342	3809	3293	2	2	596	621	3211	2670	2620	2179	591	491
III.	2940	2186	2860	2387	3	4	476	450	2381	1933	2027	1596	354	337
IV.	2084	1783	2013	1500	2	2	406	370	1605	1128	1449	1012	186	116
Total	14675	12803	13973	11748	13	10	2438	2324	11522	9414	9254	7445	2268	1969

De notat este că, în numărul obligațiilor, se cuprind *numai* cei ce urmau a fi înscriși în școala primară de stat, din cari unii din nenumărate motive nu s'au înscriș. Evidența celor neînscriși nu s'a purtat în cataloage și în matricolă. Rezultă deci, din acest tablou, că dintre obligații celor 4 clase primare 1757 copii au rămas departe de școală, dela începutul anului școlar, iar în decursul anului școlar au mai rămas pe dinafară încă 4762 copii, în total deci. 6519 copii, la 27478, obținem un procent de 23,70. Comparând acest procent cu procentul celor rămași afară dela școală, în anul 1926-7, ar fi cu mult mai mic și deci, mai îmbucurător, fiindcă ar însemna un proces înspre bine. Dar aici este vorba numai de primele 4 clase primare, unde poporul totuși își trimite copiii mai bucuros. O să vedem însă, mai târziu, cât este numărul și procentul celor rămași pe dinafară, la cursul supraprimar, la care știm cu câtă greutate sătenii își trimit copiii.

Au cercetat regulat, școala: 20936 elevi în cursul primar inferior, deci, aproape 75 la sută din cei înscriși. Repetenți 4237,

exprimați în procente ar fi 20, socotiți dintre cei ce au cercetat școala regulat.

Efectivul cursului supraprimar (V., VI., VII.) dela școalele de stat, urb. și rurale este următorul:

Clasa	Obligați		Înscriși		Morți		Rămași pe din afară		Au cercetat regulat		Promovați		Repetenți	
	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.
V-VI-VII	1835	1363	1553	1272	2	1	437	530	1114	741	1011	624	103	117
Total	1835	1363	1553	1272	2	1	437	530	1114	741	1011	624	103	117

Totalul obligaților fiind de 3198, s'au înscris 2875, deci. au rămas neînscrisi dela început, 373 și cu 968 rămași pe dinafară, în cursul anului, dau un total de 1340, exprimat în procente ar fi aproape 42, întrecând cu mult procentajul rămașilor pe dinafară al celor din cursul inferior și mai mare chiar comparat cu procentul total al celor rămași pe dinafară în anul școlar 1926=7. Regulat au urmat: 1855. Din cei înscriși, deci, cam 65, la sută. Numărul repetenților 220, ar fi cam 12, la sută, căzuți, dintre cei ce-au cercetat regulat școala.

Iată acum și un tablou recapitulativ asupra efectivului din toate clasele, dela școalele statului:

Clasa	Obligați		Înscriși		Morți		Rămași pe din afară		Au cercetat regulat		Promovați		Repetenți	
	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.	b.	f.
I.	5720	5492	529	4568	6	2	960	883	4325	3683	3158	2658	1167	1025
II.	3931	3342	3809	3293	2	2	596	621	3211	2670	2620	2179	591	491
III.	2940	2186	2860	2387	3	4	476	450	2381	1933	2027	1596	354	337
IV.	2084	1783	2013	1500	2	2	406	370	1605	1128	1449	1012	186	116
V-VI-VII	1835	1363	1553	1272	2	1	437	530	1114	741	1011	624	103	117
Total	16510	14166	15526	13020	15	11	2875	2854	12636	10055	10265	8069	2371	2086

N'am cercetat numărul elevilor pe naționalități și pe confesiuni, deoarece raportul numeric se menține aproape neschimbat

cu cel din 1926-7, în schimb însă, vom da la sfârșitul lucrării situația școalelor minoritare.

Frecuența școlară în 1929-30.

Privind frecuența școlară, desigur ne isbește numărul extraordinar de mare al absențelor nemotivate, care se pot vedea în tabloul alăturat și care împreună cu cele motivate dau un total de 731,549. Trei sferturi de milion deci. Amendate 39.000, cu suma de 7965 lei incasați. Desigur că incassarea amenzilor merge foarte greu. Inchipuiți-vă că ar trebui amendate, până la una toate cele o jumătate de milion absențe nemotivate așa dupăcum prevede regulamentul școlar. Suma, la care s'ar ridica aceste amenzi, care după litera legii și a regulamentului ar trebui să fie plătite de părinți, se ridică la câteva milioane de lei. Dar aci e vorba numai de absențele celor înscriși la școală. Cine ar fi în stare să incaseze aceste amenzi uriașe? Cunosc atâția învățători cari au avut de suferit grele consecințe, pe urma aplicării amenzilor școlare, iar alții, formal a trebuit să se depărteze din acea comună, din pricina arătată mai sus.

Absenții în zile				
motivate	nemotivate	Amendate	Suma de amendă	
			Lei	h.
279084	452465	39000	7965	

Aplicarea amenzilor, pe lângă că nu se face de organele administrative și este și imposibil, de multe ori s'o aplice, căci în acel caz, toți cei ce o aplică și vin în contact cu poporul se expun prea mult. Notar, primar, executor, învățător, n'ar mai avea ce căuta în acea comună din pricina furiei poporului.

Și de aci se vede cât sunt de departe de realitate, legiuitorii și cum multe din măsuri nu se pot aplica decât pe hârtie. Neputându-se aplica legea deci, nici în parte, ea nu mai însemnează nimic și nația puțin se mai teme de această sprietoare. Rămâne deci, ca pedagogii, învățătorii și sociologii noștri să se gândească la alte mijloace mai ducătoare la scop și mai ușor de aplicat. Și aici, mă gândesc la cuminenția și la prudența educatorilor englezi, cari neputând constrânge pe copiii pescarilor să frecventeze școala, nu s'au gândit numai decât la amenzi, pe care și așa nu le-ar fi putut strânge de pe acel neam de oameni săraci, ci au recurs la mijloace mai cumiști, ducându-le școala după ei, pe mare, școală instalată pe vapoare, care își culege elevii de acolo deunde îi găsește.

Noi nu suntem un popor maritim să imităm întocmai exemplul de mai sus, dar și la noi se pot găsi altfel de mijloace și altfel de metode, cari să populeze mai bine școalele noastre, în special pe cele dela munte.

Cred că nu este lipsit de interes să arăt, dintr'o statistică ungiurească, după care absențele motivate în anul școlar 1907—8, se ridicau la 430.079, iar cele nemotivate la 766.094. Amenzi s'au croit: 16.637 coroane aur, dar nu s'au putut incasa decât 2.469 cor. Și Ungurii, dacă e vorba, erau destul de strașnici în incassări și-n aplicare de amenzi. Și dacă totuși nu s'a putut aplica nici decum, atunci ca și azi, este semnul cel mai viu că, amenzile se croesc deobiceiul celor mai săraci și mai nevoieși oameni ai satelor și ai târgurilor, de pe care, nu poți lua alt ceva, decât doar zdrențele de pe ei și sufletul din oase.

Legiuitorii noștri au mers și mai departe și au prevăzut și zile de închisoare, în cazul, când amenzile nu ar putea fi scoase, cu nici un chip. Dar iată că nici temnița nu înspăimântă pe nimeni! N'am văzut, nici nu am auzit de părinți puși la răcoare pentru că nu și-au dat copiii la școală. Și într'adevăr, nu se va găsi nici când un judecător, care să aplice pușcăria, dar nici învățătorii nu vor putea recurge nici când la acest mijloc, atunci când îți vin oameni hămesiți și lihniți de foame, cu odraslele lor și îți spun: Ia=1 domnule învățător la școală, dar dă-i d=ta o haină pe el, o ghiată în piciorușe și o bucățică de mălai în gură! ...Mai ai atunci curajul și conștiința împăcată să-i aplici amenzi și temniță?!

Sărăcia cea mare și nedreapta orânduire socială sunt cauzele, cari provoacă o frecvență atât de neregulată. Sunt, nu=i vorbă, și cazuri, unde învățătorul sau părinții sunt vinovați de frecvența redusă, dar în majoritatea cazurilor, sunt de vină lipsurile materiale, traiul obscen și promiscuitatea groaznică, în care zac atâtea nenorociți, iar dealtă parte și faptul că părinții nu prea văd ei necesitatea absolută și folosul școlii, fiind școala prea departe de realitatea în care trăesc ei și diferită de aspirațiunile lor.

Cum au funcționat școalele în cursul anului?

317 școale au funcționat regulat fără nici un fel de intrerupere. În 54 de școli a stagnat învățământul 967 de zile, din pricina epidemiilor. Școalele acestea au fost închise de medicii de circumscripție, iar în câteva școli din pricina lipsei de combustibil.

Localurile școlare au avut următoarea situație: 216 cu

localuri proprii, dintre care 195 corespunzătoare, 2 foarte bune, 19 rele și necorespunzătoare. Localuri închiriate au avut 155 școale, dintre cari 76 corespunzătoare, 79 necorespunzătoare și rele. Construcțiuni noi în lucrare erau 29, neputând fi terminate din lipsă de fonduri. Pentru terminarea lor ar fi fost necesar un fond de două milioane lei.

Bugetele școalelor. Circa 15—18 școale nu au avut în acel an școlar nici un fel de buget. Vina este și a învățătorilor respectivi, dar și a comitetelor școlare. Celelalte toate au avut bugete, în majoritate aprobate de comitetul școlar județean și de Casa școalelor din București. Suma totală a acestor bugete s'a ridicat la cifra de 6,343,570 lei la intrare și tot atât la eșite. 6 milioane și ceva este o sumă frumoasă. Din ea s'ar fi putut întreține, în chip suficient cele vreo 619 sale de învățământ, dacă bun înțeles, banii ar fi repartizați în chip rațional, la toate școalele deopotrivă. Impărțirea însă este cât se poate de absurdă. Bugetele variază dela 3 mii lei la 80 mii lei, în comunele rurale și cam dela 60 mii la 150 mii în comunele urbane. Unele școale își primesc banii la timpul oportun și pot să se ajute, altele numai târziu după ce au trecut prin toate suferințele. Lemnele de obicei, la multe școale vin după ce trece iarna, cum scria, pe vremuri marele revizor școlar, Mihail Eminescu, sau neuitatul Caragiale, a cărei eroină: Aglae, numai după un șir de telegrame la minister și după o interpelare în cameră, înfârșit, la 15 Martie, primește 5 care de lemne. În această privință deci, nu ne-am depărtat prea mult de timpurile acelea. Sunt comune, unde bugetul întreg (provenit din cele 14, la sută) merge drept chirie pentru localul închiriat dela biserică, sau dela primărie. În alte părți sătenii mai aduc câine câinește câte un lemn la școală fiindcă așa s'au »pomenit din bătrâni«, dar școala nu are un ban să-și cumpere un registru sau o bucată de hârtie. Cunosco o școală, care plătește chirie anuală, bisericii, 18 mii lei anual. An de an, preotul, care este și președintele comitetului școlar, mai socotește pe deasupra, ba îngrădirea curții, ba săparea unei fântâni, ba alte mici reparaturi, mistuind astfel întreg bugetul școalei de 30 mii lei, pe care-l prezintă apoi învățătorului în chitanțe la sfârșitul anului. Sătenii se revoltă că nu știu pe ce s'au cheltuit 30 mii lei, nu vreau nici să priceapă, nici să admită anomalia ca ei să mai plătească încăodată chirie pentru un local de școală făcut de ei ca să servească local de școală pentru totdeauna. Și au dreptate oamenii, dar cei mai mulți preoți

nu vor să știe de nimic, ci au avut grije să întabuleze localurile școlare pe biserică, iar alții le-au și trecut drept case parohiale, încă de la data statificării școalelor. Aceasta și alte multe cauze asemănătoare — fac ca să fie școala urâtă de popor și detestată pentru atâtea încurcături și neajunsuri în legătură cu ea.

Acum, dacă cercetăm, la câte școale s'a vărsat complet bugetul, vom vedea că numai la 249 școale a fost vărsat bugetul coplect, sau aproape în întregime, pe când la 122 de școale, nu s'a vărsat nimic, sau aproape nimic.

Aceste sunt datele privitoare la întreținerea financiară a școlii și dacă ar fi așa, cu un pic de administrație mai promptă, mai corectă și mai cu suflet și școalei primare i-ar merge mai bine. Așa cum merg treburile, de un timp încoace, școala primară, în cele mai numeroase comune de munte este într'o stare deplorabilă, este milogită, nici nu trăește nici nu moare, ci numai vegetează spre rușinea tuturor celor ce au vreo răspundere.

Pădurile școalelor. Se știe că aproape toate școalele confessionale aveau ceva păduri, pe care le-au primit cu ocaziunea segregării pădurilor. Statificându-se școalele, în anul 1922 și neluându-se dispozițiuni ce să facă cu aceste păduri, ele au rămas, ca și localurile de școale confessionale, în proprietatea bisericilor și iată cum, din pricina, că școalele să statifică, pădurile școalelor se prefac în păduri ale bisericilor. Va să zică încă un câștig obținut de biserici, în detrimentul școalei. Ceeace nu este just! Nu suntem împotriva bisericii! dar pentruce, permanent, aceste conflicte între comună politică și comună bisericească, atunci mai ales când locuitorii comunei sunt toți de aceeaș confesiune și până la lămurirea acestor chestiuni mărunte, dar în realitate, de foarte mare importanță, mereu, școala va fi cea în suferință.

Statul, când a statificat școalele, trebuia să aranjeze concomitent și deslegarea problemelor aparținătoare. Școalele aveau pădure și deodată nu au păduri. Ceeace s'a neglijat atunci, se poate repara și ulterior, că încă nu este târziu.

Pământul școalei și câmpul de experiență.

Cercetând asupra acestei chestiuni, am aflat, că 64 școale au ceva teren agricol, iar 279 școale nu au nici un fel de pământ. Terenul agricol al celor mai multe școale este arendat de comitetele școlare, conform regulamentului și aduce un venit total, anual

de: 100.250 lei. O sumă foarte mică și neînsemnată, ceace denotă că ce a fost mai rău și mai neproductiv s'a dat școalelor.

Este cât se poate de trist că, abia s'a terminat reforma agrară, începută înainte de aceasta cu 13 ani și școalelor nu li-s'au dat *câmpuri de experiență*. Școalele din acest județ, nu au câmpuri de experiență școlară. În străinătate, majoritatea școalelor au acest câmp de experiență. S'a legiferat în anul 1924, învățământul supraprimar, cu trei ramificații după ocupația locuitorilor și între aceste, cea mai de frunte, este cea de caracter agricol, dar pământ nu au, unde școala să pună în practică învățământul agricol și se miră toată lumea, că de ce nu merge nici cum acest învățământ, iar majoritatea părinților copiilor se opun a-și trimite copiii la școală, timp de 7 ani.

Sunt școale cari nu au nici curte, dupăcum vom vedea mai târziu, iar puținele școale, cari au teren, acest teren este atât de rău, încât nu poate fi altfel întrebuințat, decât cel mult arendat pentru pășune. Dealtfel comitetele școlare, spre a se mai găsi un ban pe seama școalei, îl arendează, chiar și în cazul, când învățătorul ar avea intențiunea să-l prefacă în câmp de experiență școlară. Nu se poate închipui școală activă, fără un câmp de experiență!

Regimul fascist din Italia, cel mai constructiv dintre toate regimurile de acolo, a provăzut în câțiva ani, aproape toate școalele primare, cu câte un teren de experiență și azi nu se poate închipui o școală fără acel „*campicello scolastico*”, dupăcum îl numesc ei și roadele ce au dat aceste experiențe, sunt foarte mari, atât din punct de vedere economic cât și din punct de vedere educativ. Propunem ca și la noi să se dea fiecărei școale, teren de experiență și în fiecare plasă să se creeze câte o fermă agricolă de stat, cu care să stea în legătură toate școalele, comandânduși deaci, toate cele necesare.

Averea internă a școalelor.

Biblioteca. 246 școale au o bibliotecă, parte cumpărată parte donată de Casa școalelor. Toate aceste biblioteci au un total de 53118 volume. 25 școale nu au nici un fel de cărți, iar dela restul școalelor nu avem datele necesare.

Mobilierul. 5 școale au mobilierul în stare foarte bună, 194 în stare bună, 4 în stare mijlocie, dela două școale lipsește cu

desăvârșire, la 12 școale în stare rea și la 2 în stare foarte rea. Dela restul de școale nu avem date.

Materialul didactic. 6 școale îl au foarte bun, 210 bun, 54 mijlociu, 6 lipsă totală, 83 rău, 17 foarte rău.

Inventar au 325 școale și este aprobat și verificat, 29 școale nu aveau inventar și 2 îl aveau neverificat.

Registrelor încheiate și în bună rânduială le aveau 363 școale, iar 13 nu le aveau.

Arhiva școlară abia la 150 de școale în bună rânduială, la unele chiar lipsă totală, ceace este foarte grav și în detrimentul celor ce au frecventat școala. Organelor de control li-se impune o mai mare atențiune și grije pentru ca arhivele școlare dela toate școalele să fie păstrate în bună ordine și trebuiesc trași la răspundere cei ce au prăpădit arhivele.

Higiena școalelor.

Dacă școalele dela oraș mai păstrează oarecare curățenie, având servitori permanenți, plătiți la timp de comitetele școlare, dacă la aceste se mai pot vedea păreți spoși și podele unse cu ulei, apoi majoritatea școalelor rurale prezintă un aspect foarte trist din acest punct de vedere al curățeniei și al igienei. La cele mai multe, padimentul este ros și murdar, un strat gros de praf pe tot ce se află în sală, păreții nevăruți cu anii, sobă care afumă, ferești sparte. Grinzile și scândurile plafonului roase de cari. Paiangeni prin colțuri. Curte desgrădită, prin care pasc găștele și porcii satului întreg. Closetele în cea mai mare murdărie. 371 școale cercetate, 328 au closete și 43 de școale nu au de loc. Și la cele mai multe e mai bine că nu-l au decât să-l aibă așa murdar cum îl au unele.

Fântână, în curte, au numai 167 școale, iar 204 școale nu au deloc. Aceasta se explică și prin faptul că școalele din regiunea muntoasă, sunt așezate pe lângă pârâiașe sau pe lângă isvoare cu apă bună de beut, așa încât n'au simțit nevoia fântânei în curte. Ceace ar trebui interzis și oprit cu toată stricteța este obiceiul prost din unele școale de a aduce un vas mare cu apă, după ușe, din care apoi cu o ulcică, pe care o bagă în vas, beau toți copiii pe rând. Sistemul acesta este moștenit din vremuri bătrâne, dar trebuie curmat odată pentru totdeauna.

CETATEA DACIDAVA

*Cu veacuri multe'n urmă
Se pune=a ei clădire,
Uriășii i-au fost meșteri,
Stăpâne i-au fost Zâne
Conduse de=o Domniță,
Ce Dochia se spune.*

*Fost=a pusă strajă
Această cetate,
Ca s'oprească'n cale
Ori=ce profanare
A Mureșului vale.*

*La poale=i, în vale,
La raze de lună
Și'n raze de soare,
În văluri ușoare,
Zâne-Cosânzâne
Cu buclele negre,
Cu buze ca fraga,
Cu ochi ca senmul,
Cu sânii durdulii,
Petreceau în dansuri,
în salturi sglobii.*

*Din palatu=i falsnic,
Dochia, Domnița,
Cu zimbet pe buze,
Privea cu mândrie
Dansul lor de Aluza.*

*În turnuri de veghe,
Cu ochi spre hotare,
Fioroși balauri
Cu capete multe,
Cu limbi foc și pară,
Gata'n tot momentul
La luptă să sară*

*Cu ori=cine=a'ndrăzni
Dansu al stângeni
Sau a=l învrășbi.*

*D'antr'o zi de vară,
Așa cam spre seară,
Din spre apus de soare
Apare în zare
Făt=Frumos, călare,
După el, agale,
Așți mii bravi voinici,
Cu arcuri, cu suliiți,
Imbrăcați în zale.*

*De sus, din cetate,
Un vaiet răsună,
Săgețile shoară,
Zânele, speriate,
Spre porți se adună.
Dar până s'ajungă
Fu=ră'npresurate
Și, în mare grabă,
În șei avântate.
Ele, când văzură
Feții răpitori,
Nu se'npotriviră,
Nici nu se smuciră
De la pieptul lor.*

*Dochia, Domniță,
Aceasta văzând,
Iși ridică glasul,
Astfel blestemând:
„Din coapsele voastre
Și=acești răpitori
Să se nască'n lume
Un alt, nou popor;
În fragedai vârstă*

Fericit să fie,
Iar de-aci încolo,
Optsprezece veacuri,
Pân' la bărbăție,
Dureri și suspine
Calea să-i ație;
Ca răscumpărare
Pentru-a mea pierzare
Și gravă pedeapsă
Pentru cutezare.
Când apoi sorocul
Se va împlini,
Când blestemu meu
Puterea-și va sfârși,
Fericirea iară li se va ivi
Și de-aci înainte
Eternă va fi;
Ș'o să culmineze'n
Mare 'mpărăție,
Cu zile senine
Și în bogăție".

Apoi, spre cetate,
Vocea își întoarce
Și n tăcerea nopții,
Glasui, în șoaptă:
„Măreața-ți splendoare
Pe veci trecută fie.
Cetate blestămată,
Ce n'a știut să fie,
Ce n'ai știut păzi
A Zânelor grădină,
Pe Dochia — regină,
Pe Decebal cel falnic
Cu Sarmisegetuza
Și te-ai lăsat răpită,
Cum vântul duce spuza;
Și ori-ce încercare
De-ați reda splendoarea,

Deva, 1932.

Să fie turburată.
Să fie blestămată;
Mereu a ta podoabă
Să fie dărâmată;
Și, optsprezece veacuri,
Cât ține al meu blestem,
Să fii mereu ursită
Să vezi dureri și prăpăd.
Ruina-ți să reziste
La ploii, furtunii, troiene,
Să nu se irosească
'Nainte de vreme;
Ci-abea atunci să nceapă,
Când ăst popor
Născut din Zâne
Și răpitorii lor,
Uniți în gând și n suflet,
Pe veci vor fi legați
Și vor trăi, cum este scris,
Să fie între frați;
Conduși de-un rege
Și-o simțire,
Spre gloria celor-ce azi:
Romani și Daci,
„i dete zămislire".

Sfârșind Domnița ăst cuvânt,
Cadînsenin, ...marilimbidefoc
Cetatea 'mpresurată
Și, ..**Dacidava**, s'a sfârșit
Splendoarea i-s'a risipit,
Domnița Dochia — perit
Și, nici pân' azi nu s'a aflat
În care parte — a apucat;
Blestemul Ei s'a deslegat,
Românii s'au descătușat,
Înaintează maiestos, căci:

**„Un Rege-avem
[și un Hristos“.**
I. Sântimbreanu.

CUM AU SĂRBĂTORIT ÎNVĂȚĂTORII DIN JUD HUNEDOARA PE MARELE „SPIRU HARET“

— COMEMORAREA A 20 DE ANI
DELA MOARTE —

Asociația generală a învățătorilor români, din îndemnul de dragoste pentru neam și țară și în credința nestrămutată că trecutul și pilda faptelor mari este izvorul dătător de lumină, în realizarea unui viitor strălucit, cu ocazia împlinirii a 20 de ani dela moartea aceluia ce a fost *marele ministru și apostol al „Școalei”*, a hotărât, ca ziua de 18 Decembrie, să fie sărbătorită, cu toate sacrificiile, în cel mai înalt grad.

Și învățătorii din județul Hunedoara au înțeles acest semnal. Ei au dat dovadă, întotdeauna, de un înalt spirit de solidaritate, în tot ce este bine și înălțător, spre pecetluirea faptelor mari românești. În această zi ei au fost la înălțime.

Împreună cu președintele asociației județene, d. Sabin Jula, un neobosit luptător pe terenul dascălesc, aproape 300 de membri s'au adunat în orașul Deva și au luat parte la parastasul sfințit cu această ocaziune, în biserica ortodoxă română. Răspunsurile au fost date de corul bărbătesc, pe mai multe voci, condus tot de inimosul președinte susamintit.

În sala festivă a prefecturii, a avut loc apoi, marea adunare de manifestațiune, unde au participat și alți membrii ai corpului didactic din orașul Deva. A asistat și d. Prefect, Dr. I. Atirescu, un bun apărător și prieten al școalei. Președintele d. *Sabin Jula*, deschide ședința și dă cuvântul conferențiarului, *Anghel Constantinescu*, inv. director în Hunedoara :

«VIAȚA ȘI OPERA LUI SPIRU HARET»

Aci se desfășoară partea cea mai importantă din programul zilei. Cu glasul rar, cu vocea tremurând în fața vrednicilor amintiri, iată cum începe vorbitorul :

«Recunoștința este floarea cea mai aleasă ! E virtutea cea mai de preț, care poate împodobi sufletul omenesc ! Din razele ei, dătătoare de viață, se înfiripează aureola ce încununează pe eroii națiunilor.

În aceste momente, din sufletul întregii dascălimi românești, se înalță prinosul cald al recunoștinței, către acela care a fost :

Prin pregătirea sa, *un erou al științei*, prin sufletul său mare, *un animator al poporului* și prin dragostea arătată școalei și slujitorilor ei, *părintele școalei românești*, — „*Spiru Haret*”.

Oamenii mari ai unui popor, trăesc și după moarte, prin opera realizată în viață. Ei lasă prin exemplul vieții lor, dâră de lumină în viața sbuciumată a popoarelor și croesc prin jertfa muncii lor, pârția pe care se îndreaptă națiunile, către culmea idealului urmărit. Ei se ivesc în viața popoarelor atunci când forțele creatoare lăncezesc, când neamurile sunt mai amenințate în existența lor, sau în preajma realizării idealurilor mari, pentru cari multe generații s'au jertfit.

Neamul nostru în trecutul său sbuciumat, niciodată n'a fost părăsit la primejdie, pentru că întotdeauna «Providența» i-a hărăzit bărbați și arhangheli de seamă, cari au luptat pentru desvoltarea, propășirea și mântuirea noastră.

Unul din eroii neamului, în înțelesul lui Carlyle, a fost și Marele Haret».

Sfârșitul secolului al nouăsprezecelea și începutul veacului al XX-lea, când trăește Haret, reprezintă pentru noi Români, epoca unirii, a eliberării și a independenței politice și culturale.

El face parte din generația eroică a marilor bărbați, cari au știut să înalțe sufletul poporului, până la însemnătatea vremurilor ce trăia și să adâncească dâra progresului, pe care trebuia să pășim mai repede, pentru a ne potrivi cu ritmul în care popoarele occidentale intraseră de mult. El poate fi considerat în fruntea oamenilor noștri de seamă, cari au cultivat și încălzit, în sufletul celor din România de ieri, idealul realizat în 1918.

Cunoașterea figurilor mari și reprezentative, cari au contribuit la propășirea neamului, este o datorie sfântă, mai ales pentru noi Români, cari am avut cea mai sbuciumată viață între popoare și mai cu seamă în timpurile pe care le trăim, când deși uniți la oaltă, cu idealul politic realizat, ne găsim în situația de a întâlni la tot pasul dovezi de dușmănie, în afară și înlăuntrul țării, din partea vrășmașilor, cari ne pândesc din umbră.

Prin cunoașterea vieții și operei bărbaților noștri de seamă, avem credința că contribuim la întărirea conștiinței solidarității noastre, cerută mai imperios acum, când unificarea sufletească, a poporului a devenit o preocupare de ordin național. În sufletul națiunii trebuesc zugrăvite luminos portretele marilor noștri înaintași, căci acestea sunt punctele de foc ale conștiinței noastre naționale.

În lumina acestor idei, comemorarea figurilor naționale, nu este numai un prilej de a ne exprima un adânc sentiment de pietate și de recunoștință, ci și cel mai potrivit moment, când dăm dovezi de prețuirea culturii realizată prin munca celor sărbătoriți. Aceste serbări, prin pomenirea precursorilor, tind și la stimularea altor energii ale neamului dela cari așteptăm progresul nostru în viitor».

Di Constantinescu arată apoi pas cu pas, întreaga viață de erou și accentuează toate biruințele ce au pus pe fruntea celui comemorat, cununa de isbândă. Descrie fapte de copil cuminte, arată sânguința unui elev, conștiincios și apoi, divinizează memoria unui om mare. Compară starea școalei din 'nainte cu progresul realizat în acest timp și dovedește cu date, roadele realizate.

Biografia acestut mucenic este un roman și faptele lui o pildă de mărinimie sufletească.

Conferința este ascultată cu multă atențiune și din când în când, pe genele vreunui bătrân, sau în ochii tineretului plin de sbucium, o lacrimă caldă alunecă și un fior de îmbărbătare răsare mai aprins. Sunt momente din viața marelui om al școalei, povestite cu atâta vervă, de vorbitor, că adevărul lor redat astăzi, în fața muceniciei către care a apucat iarăși dăscălimba țării, începe să desvăluiească întregul adevăr.

Nu aruncați spini în calea marelui Haret !...

Dar cel mai măreț și înduioșător moment se desfășoară când d. Constantinescu arată o scrisoare a ministrului Haret. Este o scrisoare trimisă de marele patriot, unui învățător din județul Hunedoara. În fruntea slovelor clare, frumoase și pline de povăț, adevărat părintească, este lipită fotografia lui Spiru Haret. Vrednicul iubitor de neam a întreținut cu propriile resurse fetița acestui învățător în școlile din București.

Întreaga adunare privește înmărmurită. Spiru Haret a fost și învățătorul făcliei, ce întrezărea de pe atunci realizarea idealului nostru național.

Erau învățători ardeleni, bătrâni, cari plângeau deabinele...

După ce reamintește, încă odată, ca o idee generală acest trecut frumos, numărând din nou mulțimea operilor săvârșite, d. Anghel Constantinescu, încheie cu următorul apel :

«Acum, când se împlinesc 20 de ani dela moartea lui Haret, observăm că țara noastră este prinsă în spasmele atâtor frământări !

Comemorând amintirea lui Haret, se naște în sufletele noa-

stre tot mai mult credința, că *România=Mare trebuie să fie condusă și astăzi de spiritul haretist.*

Facă cerul, ca pomenirea faptelor lui și mai ales reamintirea crezului lui, să deștepte din nou energia învățătorimii. E vremea să ne gândim cu toții la menirea noastră cea adevărată și să pornim lupta decisivă împotriva întunerecului, ce învăluie încă satele noastre.

Monumentul, care se va ridica prin obolul nostru „Marelui Haret”, în capitala țării, să fie consfințit prin îndemnuri puternice la acțiune pozitivă din partea conducătorilor noștri firești, pentruca prin munca noastră și a tuturor cărturarilor, să ridicăm neamul nostru la loc de cinste în rândul popoarelor”.

I. Baci

Inv. dir. Răcăștie.

Primim știrea că învățătorii din pl. Hunedoara, prin stăruința colegului A. Constantinescu, au subscris pentru fondul ridicării monumentului «Marelui Haret», în capitala țării, suma de 3050 lei.

Gestul e pilduitor. Din plaiurile hunedorene au pornit multe inițiative bune. Să contribuim cu toții la înfăptuirea operei proectată de vrednicul nostru președinte, D. V. Țoni.

Deaceia rugăm colegii, însărcinați cu distribuirea salariilor, să ne comunice sumele colectate, iar dacă n'au răspuns încă apelului venit dela Centru, să deschidă colecta, pentru monumentul lui *Spiru Haret*, cu ocazia distribuirii primului salariu.

Redacția.

DESPRE MUZICĂ ȘI CÂNT

Activitatea învățătorului nu se restrânge numai între cele patru ziduri ale școlii ci și afară de școală; în alte ramuri de activitate culturală.

Chemarea lui, este una dintre cele mai grele, dar de o importanță netăgăduită.

Pedagogul Jean Paul spune :

«Toate acele puteri, prin cari popoarele se pot înălța, pot străluci în lume și își pot împlini cu demnitate misiunea lor istorică, se prepară sub mâinile învățătorilor!»

Învățătorul este deci acel factor, pe care se reazimă

viitorul țării. El intră în strâns contact sufletesc cu cetățenii ale căror milioane formează puterea statului.

Prin cântece patriotice învățate în școală și de adulți în cadrele diferitelor societăți culturale, muzicale și corale, conduse de învățători — se tinde spre perfecționarea sentimentului patriotic. Rolul cântecelor se evidențiază prin importanța lor ca un factor important în sânul educației obștești și a celui de interes moral, patriotic, național. Scopul cântului în școală :

«Deșteptarea și îngrijirea simțului muzical, exercitarea auzului muzical, dezvoltarea simțului de tact, de contribuție la educarea dispoziției bune și dezvoltarea sentimentelor religioase și patriotice».

Dar scopul material al cântului, din punct de vedere al sentimentelor noastre naționale cum sunt: doina, hora, sârba etc. Aceste melodii numai atunci își vor ajunge scopul, dacă :

a) pentru școlari, oglindesc clipe, fie din viața familiară, fie din cea copilărească, spre a le putea prinde și aplica în momente psihopedagogice potrivite copilului, spre a trage învățături folositoare din viața practică, iar :

b) pentru cei adulți, când îndrăgită melodia națională bătrânească, să poată asigura, pe deoparte, perpetuarea cântecelor strămoșești, iar pe de altă parte, primind tineretul prin cântecele din bătrâni și tradițiile cari se leagă de aceste melodii ale poporului românesc, vor asigura și perpetuarea obiceiurilor vechi, tot pe aceasta cale.

Când și melodiile școlare vor redă ceva din sufletul poporului român, elevii — nu numai că le vor iubi, ci își vor fructifica și fantezia lor care lucrează din fragedă copilărie și va deveni o forță creatoare mai târziu.

Astfel cântarea, va oferi plăceri și distracții poporului contribuind și la înălțarea lui morală.

Muzica și cântul gonește morocănia și supărarea, apropiie bogatul de cel sărac, pe cel mic de cel mare și strânge într'un mănunchi strâns pe toți fiii țării.

Nu mai puțină importanță are dezvoltarea și cultivarea organului auditor și cel vorbitor, precum și facilitarea exprimării sentimentelor frumoase și artistice.

RECENZII

M. NICOLESCU:

SPIRU HARET PEDAGOG NAȚIONAL

Cu prilejul împlinirii a 20 ani dela moartea celui mai mare om pe care l-a avut școala românească, D. Nicolescu, învățător, în lucrarea sus citată, își amintește cu pietate de acela, care a fost — în trecutul nu tocmai depărtat — unul dintre cele mai selecte minți ale societății românești și singurul mare prieten și ocrotitor al dascălimii.

Smiles spune că «oamenii mari sunt conștiința societății din care fac parte» iar Carlyle vede în cultul oamenilor mari «o veșnică nădejde pentru cârmuirea lumii, pentru că fiecare om mare este, prin firea lui, un fiu al rânduelii. El vine ca să prefacă ceiace era neorânduit, haotic, într'un lucru rânduit și regulat». Dacă aceste lucruri se pot spune într'un cadru general omenesc, despre oameni, care prin dimensiunile lor intelectuale și morale depășesc granițele naționalului, ele nu încetează a fi adevărate și atunci, când e vorba de oamenii mari ai unei națiuni. Acest cult al figurilor reprezentative ale unei națiuni, prin reliefarea personalității lor, are nu numai caracterul pietății ei, mai ales, pe acel al stimulentului educativ, pentru alte energii care vor contribui la progresul ei. Pentru că «națiunea nu este altceva, decât conștiința celor care se simt legați prin trecut și aspirațiile către viitor». Cunoscând operele și activitatea exponenților energiilor naționale, câștigăm încrederea în forțele neamului și ne apropiem de acel «ideal care dă națiunii prestigiul unei personalități, între națiunile lumii».

Viața și opera lui Haret, îl impun ca pe un exponent al acestei energii, în dezvoltarea noastră culturală. Mijlocul prin care a înțeles că se poate ridica un popor, Haret l'a văzut în școală, prin ridicarea culturală, economică și politică a poporului. Această tendință ce se desprinde din opera sa, formează cea mai înaltă și frumoasă parte a concepției lui Spiru Haret și-l pune alături de Gh. Lazăr și Kogălniceanu.

Astăzi, când toată mizeria timpului își are reflexul în școală, când dintre toate instituțiile statului român, ea este cea mai urgentă, când mai sunt încă indivizi care susțin că școala nu este o realitate esențială, într'un plan național, e o adevărată revelație pentru noi, dascălii, a ne aminti de acela, a cărui operă măreață a

fost desfășurată numai pentru propășirea școlii și a neamului românesc. Căci Spiru Haret a fost poate singurul om de talia lui, care a priceput cu adevărat, necesitatea și rolul școlii în viața unui popor. Odată — popoarele se impuneau prin sabie, era epoca cultului mușchilor, a puterii fizice. Azi ele se impun prin cultură. Nu însă prin gradul de cultură al câtorva savanți, ci prin înălțimea morală și cultură a întregului popor. Acesta e un adevăr pe care Spiru Haret l'a relevat și l'a trăit, cu intensitatea unui erou național. Iată de altfel, mai departe, cuvintele sale: *Ochilor minții mele, România viitoare nu se prezintă sub figura unui rășboinic, ci sub aceia a geniului păcii și al luminii; propagând limba și cultura românească numai prin farmecul inteligenții și geniul nostru național*".

D. Nicolescu ne oferă un studiu complet și impresionant, asupra vieții și activității marelui om. Incepând cu date biografice asupra lui Spiru Haret, autorul ne oferă un argument mai mult, despre tendințele superioare și darurile naturale cu care a fost înzestrat Spiru Haret și pe care le-a manifestat ca elev de curs primar, liceal, ca student și ca Ministru, căruia i-au fost încredințate destinele școlii românești.

Născut la Iași, în ziua de 15 Fevr. 1851, Spiru Haret crește în condiții de trai, modeste.

Calitățile i-se relevă încă din cursul primar, pe care-l începe la Iași, pentru a-l termina la București. Dascălul său de curs primar din Iași, Toma Săvescu ne spune: «Copilul Spiru Haret, desvălui încă dela început talent mare și aplicațiune serioasă la învățătura tuturor obiectelor clasei, încât obține la toate obiectele și la conduită nota generală de eminent. În ce privește caracterul, copilul era serios, dar blând la fire, retras de copiii gâlcevitori și stând la sfat cu cei buni, liniștit și tăcut în bancă, prompt și decisiv, rar și lămurit da răspunsul, când era întreat din obiectele clasei».

Această caracterizare se potrivește și elevului Haret dela liceul «Sf. Sava» din București, precum și studentului Haret, care urmează matematicile, la Universitatea din București, unde își ia și licența. Trecând apoi la Paris, constată cu surprindere insuficiența pregătirii sale matematice, dela București, pentru a putea ataca o teză de doctorat. Nu descurajează. Își ia din nou licența la Paris, iar în anul 1878. Haret își susține teza de doctorat, asupra unui subiect din astronomie, obținând un succes formidabil și

fiind elogiata de juriu și lumea științifică. Oficioul francez de critică matematică »Bulletin des sciences mathématiques« publică o dare de seamă cu multe aprecieri, asupra tezei de doctorat a lui Spiru Haret. Iar «Ministerul Instr. Publice primește din partea decanului Facultății de Științe, din Paris, o adresă, în care face elogii tânărului matematician și felicită România, că produce asemenea talente. Reîntors în București, ocupă catedra de mecanică, dela Universitatea din București. Atitudinea lui ca om, ca profesor și ca Ministru al instrucției, a avut influență hotărâtoare, asupra celor care l'au cunoscut.

«Într'o țară, unde așa de puțini muncesc, unde mai toată lumea dă năvală la o îmbogățire în stil american și cu mijloace americane, unde respectul de lege și dreptate se cere numai dela adversar, unde fiecare bate toba cât mai tare în jurul lui, el a fost o pildă vie de muncă, de cinste și de legalitate, precum și de modestie», citează I. M. Nicolescu.

Cu organizația școlară, Haret ia contact dela numirea lui ca Inspector general. În 1884 prezintă Ministerului său un raport despre halul școalei românești din acel timp. Ajungând ministru, nu se mărginește numai la legiferări, ci încurajează activitatea școlară și extrașcolară a învățătorilor. Pentru ridicarea școalei și a poporului își creiază din învățători și preoți «aceia falangă de misionari, care a înviorat sufletul poporului și l'a trezit la o viață nouă». Le-a insuflat dragoste de sacrificiu și de muncă, pentru că tot ce hotără el, pornea dela suflet și se adresa sufletului». *Succesul — spunea Haret — se datorește perseverenței pe calea apucată. Dar sunt două feluri de-a lucra în viață; prin dragoste și prin ură. Se poate ca doi oameni să urmărească aceeași țintă, dar unul să urmeze prima cale și celălalt pe a doua. Unul zice: „iubesc poporul și lucrez pentru binele său”. Altul zice: „urăsc dușmanii poporului și lucrez pentru distrugerea lor”. S'ar părea că amândoi fac acelaș drum, că merg către aceeași țintă. Niciodată însă acel al cărui mobil este ura, nu va avea aceia putere de acțiune, a aceluia al cărui mobil este iubirea”.*

Cu astfel de idei să răstoarnă munții și se transformă societățile.

Haret prevăzuse răscoala țărănească din 1907. În broșura sa din 1905 »Chestia țărănească«, propune măsuri pentru aplanarea răului, dar foarte puțini l'au înțeles. A fost în schimb atacat

că el, cu oamenii lui, au agitat spiritele. Nu s'a desvinovătit cu nimic. »Nu tăgăduesc nimic, nu reneg nimic din ce am scris, din tot ce am vorbit, din tot ce am făcut«, declară el, în ședința Camerei, din 4 Dec. 1909. A fost însă apărătorul aceluia care nu se puteau apăra singuri. A adresat un raport Regelui Carol I, asupra acțiunii învățătorilor și preoților, în răscoala țărănească, și prin care propune recompensei regale 59 preoți și 74 învățători.

O boală care nu iartă l'a făcut să demisioneze din învățământ, iar în 17 Dec. 1912, Spiru Haret, »omul școlii, părintele țărânilor, plâns de colegi, de învățătorime, de prieteni și colaboratori, cel care purtase în inima sa, școala, biserica și soarta țărânilor; trece în lumea celor drepti«.

Învățătorul din Topoloveni, Ion Mihalache, a dat expresia durerii pe care a încercat-o mai ales dascălimea, prin următoarele: »Doamne al țărilor, dă tărie glasului meu, să pot plânge durerea ce încearcă sufletele a 6 mii de învățători ai țării, acum, când părintele lor îi părăsește, și să poată plânge durerea a milioane de țărani, în momentul în care, cel mai mare iubitor al lor, delful Cuza și Kogălniceanu, îi lasă«.

Pentru a ne da seama de măreția realizărilor lui Spiru Haret, trebuie cunoscute condițiile sociale în care apare personalitatea sa. D. M. Nicolescu ne face o documentată expunere a ideilor stăpânitoare, din punct de vedere filosofico-pedagogic, din sec. XIX-lea.

Știm că acest secol este sub stăpânirea spirituală a trei personalități: Pestalozzi, Herbart și Spencer.

Cunoscute fiind principiile pedagogiei Pestalozziene, relevăm doar concluzia: »Cultura constituie mijlocul fundamental, de ameliorare a stării poporului«. Cultura se realizează prin educație. Astfel Pestalozzi stabilește rolul social al culturii. Deci cultura, adică școala, trebuie pusă la îndemâna tuturor. Iată deci, principiul școlii democratice. Instrucția e un mijloc pentru dezvoltarea forțelor, forțe care se dezvoltă numai prin exercițiu. Relevăm deci principiul activității.

Herbart cere ca educația să țină seama de legile naturii omenești. Apare deci începutul respectării individualității în educație, principiu care se cimentează din ce în ce, prin scrierile ulterioare ale altor pedagogi.

Spencer culminează prin ideia interesului și a activității spontane, la care adaugă metoda: de la simplu la complex, de la con-

cret la abstract, dela empiric, la rațional. Considerând ca scop al educației, pregătirea pentru viață, crede că științele pozitive pot avea repercursiune nu numai intelectuală, ci și morală și religioasă, asupra individului. Îl vedem deci pe Spencer promotor al curentului realist.

Alături de acest curent, trăește curentul umanist, reînprospătat de neoclasiști, care considerau bunurile culturii antice, utilizabile și pentru desvoltarea funcțiunilor sufletești.

Toate acestea sunt curente care influențează organizarea școlară, dând naștere școalelor clasice și reale.

România, în acest timp are puține lucrări pedagogice. Cele mai multe sunt traduceri. Lui Spiru Haret și colaboratorului său, Dumitrescu-Iași, se datorește numai, o mișcare pedagogică în timpul acesta și la noi. Cunoscând elementele esențiale ale acestor curente au încercat integrarea și a forțelor românești, în vâltoarea transformărilor sociale. Teoreticienii noștri erau convinși de ideile timpului, dar totuși nu admiteam rolul social al școlii și punerea ei, la îndemâna tuturor.

Spiru Haret, punându-și acest obiectiv, pe care-l militează cu toată energia, se întâlnește în concepții cu marele pedagog elvețian. Având intuiția clară a realităților românești, nu se dă înapoi dela punerea în practică a ideilor sale, atunci când i-se dă puțința. Starea învățământului românesc, până la Haret, era așa de precară prin organizare și structură, că nu era în stare să satisfacă exigențelor unui stat tânăr, care mergea spre o viață nouă. Școala primară, la fel cu cea secundară, erau într'o stare lementabilă. Educatorii n'aveau pregătirea necesară, frecvența foarte neregulată, iar numărul analfabeților, uimitor de mare.

Haret înființează școli normale pregătitoare pentru învățători, cu câte o școală de aplicație, lângă fiecare Ordonă numirea învățătorilor după rezultatul examenului de capacitate, soluționând atât problema pregătirii cât și pe aceia a stabilității în învățământ.

Pe lângă ideile pedagogice, dominante în sec. XIX=lea, Haret dă organizației școlare o structură profund naționalistă. După el, școala trebuie să aibe:

I. *Funcție educativă*, scopul special al învățământului fiind formarea caracterului moral.

II. *Funcție culturală*, care în afară se manifestă prin pătrunderea ei, în popor.

III. Școala trebuie să pregătească pentru viață.

Aceste principii se încadrează armonic, în concepția naționalistă a lui Haret, care-i orientează acțiunea și atitudinea, față de educație și învățământ. Urmărind ridicarea nivelului moral și cultural al poporului, îi pune la îndemână școala primară adecuată nevoilor locale. Voind îndrumarea tineretului pe toate domeniile de manifestare ale societății românești, alături de școala teoretică dă însemnătate deosebită, învățământului practic. Așează în centrul programei, cultura națională, neglijată până la el, alături de care pune elementele culturii realiste și umaniste.

Stăpânit de curentele pedagogice, amintite mai sus, împarte liceul superior, în clasic și real, alăturându-le acestora și o secție modernă; o sinteză între realism și clasicism. Socotește bacalaureatul ca inutil și-l înlocuiește cu un examen de absolvire, unde dă loc prim manifestării inteligenței. Criteriul care trebuie să stăpânească examenele, a avut ecou și'n străinătate, primit fiind în chip foarte elogios.

Iată cum Spiru Haret ridică învățământul românesc, din halul și mizeria în care se află. La fel organizează și învățământul superior, căruia îi dă directive ce se resimt și azi.

Se ocupă și de învățământul particular, unde cere să se dea o deosebită importanță culturii naționale. Nu urmărea desnaționalizarea, căci după Haret «desnaționalizarea e un act lent de evoluție, de penetrație și de absorbire a unui popor, prin altul. Școala poate să contribuie la dânsa, întrucâtva, însă factorul principal este timpul, cultura mai reală și vitalitatea mai mare a unei rase, față de alta. Ceiace nu împiedecă, ca toți cetățenii care trăesc sub ocrotirea statului român, să cunoască limba poporului dominant».

Pentru solidificarea elementului românesc și pe teren economic, Haret insistă asupra învățământului profesional; voind să înlătore prejudiția că poporul român e inapt pentru industrie și comerț, și să smulgă activitatea economică, din mâini streine.

Activitatea lui Spiru Haret, e încununată și de concepția sa admirabilă asupra cooperației; concepție după care au luat ființă numeroasele cooperative și Bănci populare.

Menționând, în rezumat, lucrarea dlui Marin Nicolescu, asupra marelui reformator Spiru Haret, am satisfăcut doar obligației de-a releva frumoasa Dsale intenție, de-a fi făcut cunoscut dascălilor acestei țări, personalitatea celui mai înțelegător și mai mare prieten al lor.

V. Mărgineanu

BUNA ÎNDRUMARE A ACTIVITĂȚII EXTRAȘCOLARE A ÎNVĂȚĂTORILOR

D=I Traian Gherman, inspector gen. școl. al învă. primar din Ardeal, care a prezidat examenele de înaintare la gr. II. dela Sibiu, fiind însărcinat de minister și cu îndrumarea și controlarea activității extrașcolare a învățătorilor, a elaborat 4 chestionare la care trebuie să răspundă toți colegii cari doresc a arăta că, de fapt, acționează și extrașcolar.

I chestionar : „*Cununa de grâu*” urmărește adunarea și descrierea tuturor obiceiurilor cari se practică în satul respectiv în legătură cu secerișul și aducerea cununei de grâu. (La acest chestionar, bun înțeles, vor răspunde cei cari sunt în satele unde se practică acest obicei.)

II chestionar : „*Tineretul la sate*” urmărește adunarea și descrierea obiceiurilor practicate de tineretul din satul respectiv în vederea jocului (hora) din sărbători.

III chestionar „*Vechea cromatică*” urmărește adunarea și descrierea materialului și procedurii după care femeile de sat combină și fac vopseli din diferite plante, cu ajutorul căror vopseli își culorează lâna și alte haine.

Toate aceste chestionare s'au publicat, cu întrebările amănunțite, în «Gazeta Hunedoarei».

Cei cari doresc a răspunde și îndemnăm pe cât mai mulți colegi să o facă în interesul lor și al culturii românești.

IV chestionar : „*Monografia școlii*”, îl publicăm și noi mai jos și rugăm pe colegi ca la acest chestionar să nu fie unul care să nu răspundă, ținându=și și lor însuși una sau două copii. Inafară de ceace se spune la îndrumarea primului chestionar că : «Răspunsurile primite vor contribui la clasificarea fiecărui învă. când va fi vorba de înaintare», credem că este o datorie de onoare și de bun român ca fiecare școală să=și aibă monografia sa.

Iată și chestionarul IV.

(Redacția)

Monografia școlii din comuna .....

1. De când există în localitate școală românească ?
în această privință a) veți consulta arhiya școlii, a co=

munei și în special arhiva parohiei, cu îngăduința d=lor preoți, b) veți întreba bătrânii satului cari vă pot servi date foarte prețioase din timpul, când încă nu se găsesc date oficiale în arhive. Veți nota numele și etatea persoanei care v'a dat informațiile.

2. Intrucât a existat școală românească, dar a fost sistată, sau transformată în școală, cu limba de predare străină, a) se va nota de când și până când a existat ca școală românească.

b) Cari au fost motivele sistării, sau transformării?

3. Cine a fost și e azi susținătorul școlii?, confesiunea? Comuna?, sau vre=0 societate particulară? Cu ce a contribuit la susținerea școlii? A dat localul, mobilierul, plata învățătorului, a servitorului, etc.

4. Cari au fost învățătorii — cu numele — cari au funcționat la școală? De când până când? Ce pregătire au avut și unde și=au câștigat=0?

5. Cam ce metode au folosit în educație și predarea materiilor? Se vor nota din spusele localnicilor întâmplări din viața lor, pot fi chiar cazuri hazlii, se va nota ce rol a avut în educație, virgașul și alte metode similare?

6. Cam ce materii s'au predat în școală?

7. Au dezvoltat și o activitate extrașcolară? Au înființat bibliotecă ori coruri bisericești și lumești? Au dat reprezentații teatrale? Au introdus în comună gazete? Ce gazete se citesc azi? La ce acțiuni de ordin național și cultural au luat parte — ca de exemplu: Astra, Memorandul, mișcarea împotriva Hajdudorog=ului etc. S'a distins vre=unul ca scriitor, ori literat, ca de exemplu: Ion Pop, Reteganul, Bogdan, etc.

8. Se cunosc azi rezultatele activității lor? Câți știutori de carte sunt în generația crescută de respectivul învățător și câți analfabeți? Ocazia potrivită de a se face, pe generații, o statistică serioasă și temeinică, câți știutori de carte și câți analfabeți sunt în localitate, dela 15 ani în sus?

9. Ce plată au avut învățătorii în cursul timpului? În numerar, în cereale? etc. Cunosoc sat unde între altele învățătorul avea plată mâncare pe rândul satului.

10. Ce manuale s'au folosit în școală? Să se aducă din sat orice carte de școală dinainte de războiul mondial, cu scopul de a se pune bază unui muzeu școlar. Se va nota până când s'a învățat cetitul și scrisul cu litere cirile, și când s'au introdus literile latine?

11. În cursul timpului ce oameni de valoare — cultură și politică — învățători, preoți, funcționari, medici etc., au ieșit din școala primară? Vor fi notați cu numele și se va da o scurtă biografie pentru fiecare.

12. Ce clădiri școlare au fost în cursul timpului.

13. De când se află școala în actuala clădire?

14. Când s'a înființat postul II, III sau IV etc. la școală?

15. Sub regimul unguresc ce ajutor de Stat a avut școala și care era numărul populației, căreia i se da acest ajutor?

16. De când se conduc registre școlare?

17. Să se copieze din arhiva școlii, ori a parohiei contracte de angajament — plata învățătorilor — și alte acte vechi cari le credeți potrivite, cu ortografia în care sunt scrise.

18. Ar fi de dorit, întrucât se poate să se anexeze câte o fotografie a clădirilor școlare vechi și actuale și a învățătorilor cari au activat în acestea.

Inspector general, ss. *TRAIAN GHERMAN*.

— **Învățători gr. II.** *Ghițescu C-tin, Bogza Mihail, Mareș Gheorghe, Crăciun Ion, Rusu Vasile, Tufan Victoria, Molodeț Gheorghe, Giurgiu Nicolae, Mârșu Ion, Morțun Eugenia și Ioan, Andrițoiu Nicolae, Husti Ana, Vacariu Ion, Viorel Elena, Iosif Gheorghe, Tomuș Sabin, Berzunțean Gheorghe, Boldur Florica, Chirica Virginia, Fotescu Gheorghe, Ionescu Stan, Dan Eustațiu. Șuluțiu Aurora.*

Felicităm pe colegii cari au prestat examenul și notăm cu satisfacțiune că jud. nostru se situează I-ul dintre jud., la Sibiu, atât în ce privește numărul celor reușiți cât și faptul că cei doi sau trei din capul listei sunt și în fruntea înuregii liste.

CRONICA MĂRUNTĂ

UN SISTEM DE ÎNVĂȚĂMÂNT INTEGRAL

Proiectul D-ului P. Andrei, Subsecretar la Instrucție.

Învățământ integral prin metode practice.

— „Cred că cel mai important proiect ce se pregătește la ministerul instrucțiunii — ne spune d. Andrei — este cel privitor la reformarea învățământului primar.

După părerea mea, această reformă, pentru a aduce într'adevăr un progres, trebuie să cuprindă câteva puncte esențiale. dintre care primul este realizarea învățământului integral.

Recunosc că faptul e greu de îmfăptuit, mai ales în vremurile de astăzi, dar nu-i mai puțin adevărat că-i absolut necesar pentru propășirea școlii noastre.

Prin învățământ integral înțeleg o schimbare a sistemului de predare, în sensul de a nu se mai oferi elevilor cunoștințele de bază în mod separat, ca în prezent, adică pe discipline științifice (istorie, geografie, aritmetică, etc.), deoarece această metodă nu este în spiritul firesc al vieții rurale.

Sistemul e adecvat numai pentru licee și universități, unde conținutul obiectelor este mai dezvoltat și unde încep să se precizeze specializările. În învățământul primar, propunerea mea este metoda de predare pe unități de viață.

Ziceam că reforma nu poate fi lesne îmfăptuită, dar treptat-treptat, în interval de ani, când se va forma și corpul didactic special pregătit, sper că ea se va putea realiza în chipul cel mai util“.

*

„Ast punct important pentru modificarea sistemului de a învăța în școlile primare — continuă d. Andrei — este practicizarea învățământului, ceea ce se poate obține prin trei modalități:

Prima ar fi procedeul de până acum: lucrul elevilor în grădina școlii, în câmpuri de experiență, în diferite ateliere etc.

A doua modalitate este alegerea cunoștințelor și predarea lor în aspectul practic, adică în forma care vine în imediat contact cu viața.

Pentru a putea înțelege metoda, voi oferi un exemplu.

Școlarii învață de pildă, „despre lapte“. Învățătorul va comunica elevilor prețul zilei cu care se vinde acest aliment; apoi va socoti cât costă mai multe kilograme și care este prețul pentru jumătate sau pentru un sfert de litru. Astfel, școlarul învață și aritmetică.

În aceiași lecție, învățătorul va explica compoziția lap-

telui, întrebuintarea și derivatele lui, predând în felul acesta și noțiuni de chimie și igienă alimentară.

Dar metoda se poate extinde, în sensul că dela lapte se va trece la o lecție de zoologie, învățătorul vorbind despre vaci, despre hrănirea și îngrijirea vitelor, iar mai departe, despre felul cum se capătă lapte mai mult și mai bun, despre modul cum se dezvoltă comerțul și industria laptelui etc.

Acest exemplu ilustrează sistemul de învățământ integral și practicizat. Metoda a fost introdusă mai de mult în Danemarca, unde dă rezultate excelente.

A treia modalitate în acelaș scop al reformării învățământului, ar impune creiarea unor „consilii pedagogice regionale”, care vor avea rolul de a preciza în fiecare regiune (ar fi de dorit chiar în fiecare județ) orientările practice agricole în conformitate cu situația economică și cu configurația geografică din ținutul respectiv.

În acelaș sens, urmează a fi reformat și complectat învățământul complimentar, precum și învățământul normal care va avea misiunea să pregătească corpul didactic pentru noul gen de școală.

Modificările pe care le propun, le socotesc absolut necesare, fiindcă învățământul nu trebuie dirijat după programe întocmite în birouri la București, ci după directivele și indicațiile consiliilor pedagogice, care pot cunoaște spiritul, aspectele și nevoile locale”.

— **Raporturi culturale româno-germane.** Cu ocazia unei călătorii prin Germania, D-nul Dr. Sextil Pușcariu, profesor de literatura română la Cluj, se va opri pentru câteva zile la Dresda. Invitat de către „Mitteluropa-Institut” (Institutul Europei Centrale) va rosti înaintea unui auditor invitat la 4, Februarie 33. în „Deutsches Hygiene-Museum, Dresda, o conferință despre raporturile culturale româno-germane. La timpul său vom raporta asupra conferinței.

— **Din activitatea asociației.** Asociația noastră gen. în frunte cu inimosul nostru președinte, dl. Toni, dezvoltă o activitate febrilă susținută cu toată energia, pentru revendicările noastre învățătoarești. După adunarea comitetului central la care au participat și președinții județeni, unde s'a stabilit tactica de urmat, dl. D. V. Toni a făcut demersuri la ministerul instrucțiunii, la finanțe, la președinția Consiliului și duce lupta pe cale ziaristică și parlamentară reușind să grupeze pe aproape toți parlamentarii învățătorii în jurul steagului de luptă. D-nul Toni a câștigat pentru noi, o mare bătălie, anul trecut. Suntem siguri că o va câștiga și pe aceasta, dacă va avea sprijinul și toată disciplina noastră. Căci deocamdată el nu ne cere decât disciplină. Să nu se ia nici o măsură de nimeni, să nu se facă nimic fără comanda dela centru.

Aci credem că e locul să amintim și să înfierăm fapta nebleznică a lui Constantin Știrbu, care în urma unor fapte

Adresa destinatarului:

D. Nicolae Gember inv.

Sibiu

Jud. Hunedoara. Com. Sibiel

p. Săilește

deși nu mai face parte din corpul didactic al acestui județ de multă vreme, totuși a avut obrăznicia ca la o întrunire din București să afirme că e trimis și vorbește în numele corpului didactic hunedorean, adresând cuvinte de ocară către acela care reprezintă învățătorimea cu atâta cinste, competență și energie neînfrântă.

— **Publicațiunile revistei „Satul și școala”.** Ca să fim de folos învățătorilor noștri, am scos în broșură trei studii mai lungi apărute în revista „Satul și școala” :

1) Z. Boerescu : „Organizația grădiniilor de copii din Belgia și Franța”. În această broșură se stăruie în deosebi asupra centrelor de interes ale dr. Deerofy. Conducătoarele vor găsi materialul bogat și orare interesante despre activitatea acestor școli.

2) I. Cheicea : „Schită monografică asupra comunei Lujerdiul-Someș”. Această lucrare este un model pentru învățătorii cari voese să adune date pentru monografia satului lor. Vor găsi indicații prețioase asupra vieții sătești.

3) C. Lambardo-Radice : „Pagini auto-biografice” cu o prefață pentru traducerea românească de Dl. profesor Universitar O. Ghibu. În aceste pagini marele pedagog italian expune o parte din concepțiile sale asupra educației și învățământului. Sunt prețioase în deosebi părerile asupra școlii active.

Învățători vor găsi în aceste trei broșuri bogat material informativ pentru preocupările lor și în deosebi pentru pregătirea și în vederea examenelor de înaintare și definitivare.

Prețul unei broșuri este 20 lei. Comanda la Redacția revistei „Satul și școala” (Cluj Str. Mărzescu Nr. 21.)

OFICIALE

ORDIN CIRCULAR.

No. 5505/932. Onor. Min. cu ord. Nr. 191.696/932 a dispus ca Dl. Petre Bizo revizor școlar să aibă sub controlul său județul Hunedoara cu începere dela 16 Decemvrie 1932.

Revizor școlar,
MACARIE.